

Nordlandsposten, Bodø
fredag 6. 11. 92

Offiserer og politikere

FOTNOTESKRIBENTEN skrev nylig at tyske generaler neppe var lystne på å sende tyske soldater til Jugoslavia. Det er sikkert en riktig formodning. Selv om folk som Einar Gerhardsen og Martin Tranmæl i mellomkrigstiden stemplet norske offiserer som krigshissere, viser historien mange eksempler på at generaler og offiserer har holdt igjen når det gjelder å gå til krigshandlinger.

Den 14.10.39 fikk Finland overrakt et promemoria fra Russland. Det inneholdt krav om landavståelser, bl.a. av store deler av Det karelske nes. Marskalk Mannerheim tilrådet sterkt at den finske regjering skulle innfri de russiske krav. «Når regjeringen høsten 1939 inte följde hans råd att visa Sovjetunionen-tillmötsgående i gränsfrågor, begärde han avsked» opplyser professor pol.dr. Erik Allardt. Mannerheim fremholdt overfor regjeringen at den forsvarslinjen som hadde fått hans navn var uferdig og provisorisk og at en krig mot Russland bare kunne få ett utfall. Den finske regjering hørte ikke på Mannerheims advarsler, og den 28.11.39 kansellerte sovjetregjeringen den finsk-russiske ikke-angrepspakten fra 1932. Uten forutgående krigserklæring gikk russiske tropper over grensen til Finland kl. 9.05 den 30.11.39.

I sine memoarer forteller Winston Churchill at han den 19.9.39 under et møte i kabinettet hadde gått energisk inn for en minelegging av norsk territorialfarvann. Et lignende prosjekt var blitt drøftet av britiske politikere i 1918. Av britisk marinehistorie fremgår at øverstkommanderende for flåten Lord David Beatty motsatte seg planen. Admiralen sa at «det ville være høyst avskyelig for flåtens offiserer og mannskaper å selle inn i farvannet til et lite, men stolt folk og øve tvang mot det. Den britiske militærhistoriker Liddell Hart skriver om denne hendelse: «Det er tydelig at marinefolkene var mer hensynsfulle enn politikerne».

Av general Sir Edmund Ironsides dagbok fremgår at han var uenig i Churchills plan om minelegging av norskekysten under den annen verdenskrig. Ironside var Chief of the Imperial General Staff.

Gudrun Martius, senere fru Ræder, ble i

Krigersk. Churchill mer krigersk enn sine admiraler og generaler, ifølge innsenderen.

1939 sekretær II det norske utenriksdepartement. Hun fulgte regjeringen da den dro til England i juni 1940.

I 1975 ga fru Ræder ut boken «De uunværlig flinke» hos Gyldendal. Side 115 skriver hun: «Noen spesiell venn av Norge var Churchill ikke. Regjeringen hadde sine skuffelser. Særlig utløste det harme og bitterhet når det ble foretatt militære operasjoner på norsk jord, uten at nordmenn ble tatt med på råd. Churchill hadde egne ideer om raids på Norge som kunne hatt de forferdeligste følger for befolkningen, uten at man kom seieren nærmere, mer som avledende manøvrer. Heldigvis hadde den britiske militære ledelsen flere motforestillinger enn den gamle røveren som strødde om seg med alle slags planer som kunne kostet dyrt i menneskeliv og materiell.» Den svenske diplomaten Hagløff skrev engang: «Nordmennene innbiller seg at engelskmennene er veldig opptatt av Norge». Men da den franske historieprofessor Kersaudy spurte den tidligere sendemann i Oslo, Césil Dormer, om Foreign Office hadde vært opptatt av Norge, fikk han til svar: «De ga fullstendig blaffen i Norge».

John Sand.